

ข้อคิดและหลักการด้านการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต

ภักดี โพธิศิริ*

เนื่องในโอกาสที่มีการเผยแพร่วารสารวิชาการ ป.ป.ช. ฉบับปฐมฤกษ์นี้ ขอแสดงความยินดีและชื่นชมต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำวารสารวิชาการทุกคน โดยเฉพาะต่อ ป.ป.ช. ที่เล็งเห็นความสำคัญของการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและการวิจัยทางด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต นับว่า ป.ป.ช. มีการพัฒนาไปถูกทิศทางโดยมุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ซึ่งประกอบไปด้วยการสร้างสร้งรค์ความรู้ใหม่ๆ และการบริหารจัดการองค์ความรู้บรรดามี เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการต่อสู้กับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่นับวันแต่จะเพิ่มความซับซ้อนซ่อนเงื่อนมากขึ้นอย่างทันทั่วถึง

ช่วงเวลาต่อไปโดยเฉพาะปี พ.ศ. ๒๕๕๑ นับได้ว่าจะเป็นช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนผ่านที่สำคัญของ ป.ป.ช. เนื่องจากมีปัจจัยทั้งภายในและภายนอกมากมายหลายประการที่มีผลให้ ป.ป.ช. จะต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทอำนาจหน้าที่และวิธีการดำเนินงาน ตลอดจนกระทั่งวิถีคิดและวัฒนธรรมองค์กร ปัจจัยดังกล่าวที่มีผลกระทบมากที่สุด ได้แก่ รัฐธรรมนูญใหม่ พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่มีบทบัญญัติ

เกี่ยวข้องกับบทบาท อำนาจหน้าที่ ความสัมพันธ์ระหว่างองค์อำนาจในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ตลอดจนแนวทางการดำเนินงาน ทั้งทางด้านการป้องกัน ปราบปรามการทุจริต และการตรวจสอบทรัพย์สิน อาทิ กำหนดให้ ป.ป.ช. มีบทบาทในการกำกับดูแลจริยธรรมและคุณธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งนับได้ว่าเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของประเทศไทย ที่มีการดำเนินการเช่นนี้ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะเป็นมาตรการป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งหลายนั่นเอง

ตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ได้มีการกำหนดระดับตำแหน่งของเจ้าหน้าที่รัฐผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำทุจริตที่ให้อยู่ในการพิจารณาคำเนิการของ ป.ป.ช. ตั้งแต่ระดับ ๘ หรือเทียบเท่าขึ้นไป เพื่อลดปริมาณงานด้านปราบปรามการทุจริตของ ป.ป.ช. ลง จักได้สามารถเน้นเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีกรรมการ ป.ป.ช. ประจำจังหวัดขึ้น เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระงานทั้งทางด้านการป้องกัน ปราบปรามการทุจริต และการตรวจสอบทรัพย์สินของกลุ่มเป้าหมายในส่วนภูมิภาค และเพิ่มความครอบคลุม

*ศาสตราจารย์ ดร. ภักดี โพธิศิริ (Professor Dr. Pakdee Pothisiri) กรรมการ ป.ป.ช.

มากยิ่งขึ้น ประการหนึ่งในด้านของระบบตรวจสอบทรัพย์สินก็ได้เพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมตรวจสอบและให้ข้อมูลต่างๆ โดยเฉพาะกรณีการแสดงบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ฯลฯ

นอกเหนือจากกฎหมายรัฐธรรมนูญ ยังมีกฎหมายสำคัญอีกฉบับหนึ่งที่ได้ผ่านการเห็นชอบของสภานิติบัญญัติแห่งชาติแล้ว เพียงแต่อยู่ระหว่างการรอพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ได้แก่ ร่าง พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม พ.ศ. ซึ่งกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้ ป.ป.ช. เป็นผู้รับผิดชอบในการบังคับใช้ ซึ่งตามเนื้อหาของกฎหมายฉบับนี้จะครอบคลุมลักษณะความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมของเจ้าหน้าที่รัฐ คู่สมรส และญาติ ที่ค่อนข้างกว้างขวาง และจัดเป็นเรื่องใหม่สำหรับบ้านเรา จนเป็นที่ห่วงกังวลว่าในทางปฏิบัติอาจจะมีย่อยๆ ยากที่จะต้องชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เสียค่อนข้างมาก อีกทั้ง ป.ป.ช. จะต้องปรับโครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อรองรับการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ด้วย

ด้วยเหตุนี้เองปี พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงเป็นปีแห่งการที่ ป.ป.ช. จะต้องมีการะหน้าที่สำคัญในอันที่จะต้องกำกับดูแลและช่วยสนับสนุนผลักดันให้มีการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ ป.ป.ช. ยุคใหม่ ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้ราบรื่น ภาระหน้าที่สำคัญๆ ได้แก่ การเร่งรัดดำเนินการจัดร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งคงจะต้องแบ่งการดำเนินการออกเป็น ๒ คาบ คาบแรกเป็นการเร่งรัดปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเฉพาะในส่วนสำคัญๆ ที่รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๕๕๐ มีการเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญต่างไปจากเดิม และส่วน

ที่มีการบัญญัติเพิ่มเติมในบางประเด็นที่เร่งด่วนเพื่อมิให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ ส่วนคาบที่ ๒ คงเป็นการดำเนินการในส่วนที่เหลือให้ครบสมบูรณ์ ทั้งนี้อาจรวมถึงมาตรการบางอย่างที่จำเป็นเพื่อรองรับการที่ ป.ป.ช. จะต้องเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงภายใต้อนุสัญญา UNCAC (United Nations Convention Against Corruption 2003) ที่รัฐบาลชุดปัจจุบันมีแผนว่าจะให้สัตยาบันให้ทันก่อนสิ้นวาระส่วนภาระหน้าที่ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ได้แก่ การเร่งรัดดำเนินการด้านบริหารจัดการเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรของสำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงบทบาทอำนาจหน้าที่ของ ป.ป.ช. ซึ่งหมายรวมถึงเรื่องของการขยายกรอบอัตรากำลัง การคัดเลือก บรรจุ แต่งตั้ง และเตรียมความพร้อมของบุคลากรที่จะเข้าร่วมรับผิดชอบงานทุกระบบตามกรอบการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

ยิ่งไปกว่านั้นการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นดังที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งนับได้ว่าเป็นการปฏิรูประบบงานทางด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาพรวมครั้งสำคัญ มีผลให้มียองค์กร หน่วยงาน และภาคส่วนต่างๆ อย่างหลากหลาย เข้ามามีส่วนร่วมในการบันดาความสำเร็งให้เกิดขึ้นในการต่อสู้กับปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน เช่นในฝ่ายบริหารเองตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ก็จะต้องจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมารองรับการดำเนินการทางด้านการปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับลาง ขณะที่องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เช่น ผู้ตรวจการแผ่นดิน และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ก็จะมีบทบาทในด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างกว้างขวางมากขึ้น รวมถึงฝ่ายตุลาการที่ได้มีการเพิ่มบทบาท อำนาจหน้าที่ของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกว้างขวาง

มากขึ้น ที่สำคัญคือ รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ให้ความสำคัญต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม ในการต่อสู้กับการทุจริตอย่างชัดเจน และมีการเพิ่ม มาตรการใหม่ๆ เช่น การคุ้มครองพยาน เป็นต้น ป.ป.ช. จึงตระหนักว่าการต่อสู้ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในห้วงเวลาต่อจากนี้ไป เป็นเรื่องที่จะต้องอาศัย ความร่วมมือร่วมใจกันในระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และส่วนได้เสีย (stakeholders) ทุกภาคส่วนเพื่อ บรรลุสู่เป้าหมายสุดท้ายที่คนไทยทุกคนต้องการให้ เกิดขึ้นภายใน ๕ ปีข้างหน้า นั่นคือ **“สังคมไทยมีวินัย และยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม ทุกภาคส่วนร่วมกันป้องกันและปราบปรามการทุจริต”** อีกทั้งจำเป็น ที่จะต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งเป็นที่ เห็นพ้องต้องกันโดยผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อเป็น กรอบแนวทางในการดำเนินการให้สัมฤทธิ์ผลตาม เป้าหมาย โดยยุทธศาสตร์ดังกล่าว จะต้องมีการ กำหนดกลไกในการขับเคลื่อน เพื่อที่จะนำเอา ยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นไปสู่การดำเนินการ เพื่อแก้ ปัญหาเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศไทย เอาไว้อย่างชัดเจน

เป็นที่น่ายินดีว่าถึงแม้เรายังคงต้องเผชิญและ พินฝ่าอุปสรรคต่างๆ ในการพัฒนาประเทศชาติอันมี สาเหตุสำคัญประการหนึ่งมาจากการทุจริต คอร์รัปชัน ทว่าคนไทยส่วนใหญ่ก็ได้ตระหนักถึงภัย คุกคามดังกล่าว และพร้อมที่จะร่วมมือกันหาหนทาง ต่อสู้กับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอย่างรู้เท่าทัน ด้วยการร่วมกันกำหนด ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต ขึ้น พร้อมทั้ง ยังได้ร่วมกันตั้งปณิธานอันแน่วแน่ที่จะแก้ปัญหา ดังกล่าวตามคำถวายสัตย์ปฏิญาณที่ว่า

“เราจะร่วมกันล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเกิดไท่องค์กรชั้น”

We should have been pleased that though we have confronted with and win over the obstacles of various kinds along the course of development part of which rooted in the corruption, most of us have begun to realize such threat. We are ready to pull our force together to fight it. Having been informed about it, we should together be able to set up national strategy to prevent and suppress the corruption. Moreover, we would be determined to solve this problem and all together offer to our beloved King with the slogan

“We will all hands in hands to wash corruption out of Thai soil to celebrate our Great King.”

(Translated by Editorial Board)